

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

245508

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทุนสิ่งประดิษฐ์
กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

รายงานวิจัย

บทประพันธ์เพลง “จาบัลย์”

โดย

ณรงค์ฤทธิ ธรรมบุตร

มีนาคม 2554

600250443

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

245508

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทุนสิ่งประดิษฐ์
กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

รายงานวิจัย

บทประพันธ์เพลง “จาบัลย์”

โดย

ณรงค์ฤทธิ ธรรมบุตร

มีนาคม 2554

ชื่อโครงการ	จาบัลย์
ชื่อผู้ประพันธ์เพลง	รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร
เดือนและปีที่ทำเสร็จ	มีนาคม พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

245508

“บทประพันธ์เพลง จาบัลย์” สำหรับไวโอลิน คลาริเน็ต เชลโล และเปียโน มีความยาวของการบรรเลงประมาณ 15 นาที ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์บทเพลงนี้ขึ้นเพื่อเป็นการร่วมไว้อาลัยต่อการสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ “จาบัลย์” เป็นบทเพลงที่มีลักษณะเป็นดนตรีพรรณนาที่บรรยายถึงความเศร้าโศกของประชาชนชาวไทยที่ได้สูญเสียราชวงศ์คนสำคัญ “จาบัลย์” ประกอบด้วยกระบวนต่างๆ ดังนี้ คือ 1.) ซ้ำ 2.) เร็ว-ช้า-เร็ว 3.) ซ้ำ ผู้ประพันธ์ได้ผสมผสานเทคนิคต่างๆ ของดนตรีร่วมสมัย และดนตรีแบบอิงกัญแจเสียง เพื่อให้ภาษาดนตรีของ “จาบัลย์” มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

Project title : Jabalaya

Name of the Composer : Associate Professor Narongrit Dhamabutra, Ph.D.

Year : March 2011

Abstract

245508

“Jabalaya” is a musical tribute, composed for chamber ensemble, to honour the memory of HRH Princess Galyani Vadhana. The program for “Jabalaya” is an expression of sorrowness of Thai people over the passing away of the beloved Princess. The composition consists of 3 movements : These movements are 1.) Slow 2.) Fast-Slow-Fast 3.) Slow. “Jabalaya” reflects a contemporary musical style which combines various elements found in serious music of western musical tradition: ranging from atonal passages, to the use of tonal ostinato.

รายงานโครงการสิ่งประดิษฐ์ (ผลงานทางศิลปะ- การประพันธ์เพลง) กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

1. ชื่อผลงานการประพันธ์เพลง

ชื่อภาษาไทย **จาบัลย์**

ชื่อภาษาอังกฤษ *Jabalaya*

2. หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร

ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร. 02-218-4615

3. เหตุผลความสำคัญและประโยชน์ของบทประพันธ์เพลง

จากการสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระผู้มีพระกรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงต่อพสกนิกรชาวไทย ผู้ประพันธ์เพลงจึงขอเป็นส่วนหนึ่งในการถวายความจงรักภักดีต่อพระองค์ จึงได้ตั้งใจประพันธ์ผลงานเพลงใหม่ขึ้น มีชื่อว่า **จาบัลย์** บทเพลงนี้มีลักษณะเป็นดนตรีพรรณนา (Program music) ที่สื่อความหมายถึงความเศร้าโศกของสังคมไทยที่ได้สูญเสียพระราชวงศ์คนสำคัญที่เป็นที่เคารพยกย่องในคุณความดีของพระองค์

ผู้ประพันธ์ได้เลือกเครื่องดนตรีสำหรับบทเพลง **จาบัลย์** เป็นแบบดนตรีแชมเบอร์ (Chamber music) เพื่อให้แตกต่างไปจากผลงานอื่นๆ ที่ผู้ประพันธ์ได้เคยทำ ที่มีลักษณะเป็นดนตรีสำหรับวงออร์เคสตรา (Orchestral music) ในประวัติศาสตร์ของดนตรีตะวันตก ดนตรีแชมเบอร์นับเป็นดนตรีประเภทสำคัญ โดยนักประพันธ์เพลงเอกได้ประพันธ์กันคนละหลายๆ บท และนักประพันธ์บางท่านก็ได้ให้ความสำคัญกับดนตรีแชมเบอร์อย่างมาก สามารถเรียกได้ว่ามีงานดนตรีแชมเบอร์ที่เป็นผลงานชิ้นเอก (Masterpiece) เลยทีเดียว ตัวอย่างเช่น ผลงานสตริงควอร์เท็ต (String Quartet) ของ ไฮเดิน (Haydn) โมซาร์ท (Mozart) และเบโธเฟน (Beethoven) ในสมัยโรแมนติก ดนตรีแชมเบอร์ก็ยังเป็นที่นิยมประพันธ์กันอยู่ เช่น ผลงานเปียโนควินเท็ต เปียโนควอร์เท็ตของ ชูเบิร์ต (Schubert) ชูมันท์ (Schumann) บราห์มส์ (Brahms)

ในยุคสมัยศตวรรษที่ยี่สิบ และในสมัยปัจจุบันนักประพันธ์เพลงชั้นนำหลายคนได้นำดนตรีแชมเบอร์ไปสู่จุดสูงสุด และมีวงที่มีชื่อเสียงที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในดนตรีประเภทนี้อย่างลึกซึ้ง ผลงานที่ควรกล่าวถึงได้แก่ สตริงควอร์เท็ตของบาร์ตอก (Bartok) นอกจากนั้นก็ยังมีผลงาน ควอร์เท็ต ฟอร์ดิ-เอนออฟไทม์ (Quartet for the End of Time) ของเมสเซียเอน (Messiaen) ผลงานชิ้นนี้นับเป็นดนตรี

เซมเบอร์ขึ้นเอกขึ้นหนึ่งในศตวรรษที่ยี่สิบ และเป็นผลงานที่มีความหลากหลายในเทคนิคที่ใช้ และยังเป็นผลงานที่มีอิทธิพลกับนักประพันธ์เพลงรุ่นต่อมาด้วย

ในเอเชียมีนักประพันธ์เพลงจำนวนมากให้ความสำคัญกับดนตรีเซมเบอร์ และนักประพันธ์เหล่านี้มักจะผสมผสานรูปแบบดนตรีพื้นบ้าน แนวปรัชญาแบบตะวันออก ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญของชาติบ้านเมือง เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานที่ควรกล่าวถึง ได้แก่ ผลงานของอิซัง ยุน (Isang Yun) นักประพันธ์เพลงชาวเกาหลี โตรุ ทาคะมิตสึ (Toru Takemitsu) นักประพันธ์เพลงชาวญี่ปุ่น และตัน ดุน (Tan Dun) นักประพันธ์เพลงชาวจีน ผลงานเหล่านี้ได้รับการสนับสนุน และได้เผยแพร่ในเวทีระดับนานาชาติ โดยองค์กรศิลปะและสถาบันอุดมศึกษาในประเทศนั้นๆ ในการสนับสนุนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2543, พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2548 ที่ทำให้ผู้ประพันธ์เพลงได้มีโอกาสประพันธ์เพลงคอนแชร์โตมหาราชชา ซิมโฟนีแห่งสกลจักรวาล และซิมโฟนีแห่งพุทธศักราช 2489 นั้น ได้รับผลสำเร็จอย่างดี

หนึ่งในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2551 นี้วง New York New Music Ensemble (NYNME) แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เดินทางมาแสดงผลงานการแสดงดนตรีร่วมสมัยขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ NYNME เป็นวงดนตรีเซมเบอร์ในระดับนานาชาติ มีผลงานการแสดงมาแล้วทั่วโลก นอกจากนั้นยังมีผลงานการบันทึกเสียงเป็นจำนวนมาก NYNME ได้เชิญให้ผู้ประพันธ์เพลงประพันธ์ผลงาน "จวบลิย์" ขึ้น สำหรับแสดงในโอกาสที่ NYNME ได้เดินทางมาแสดงในภูมิภาคนี้ ผู้ประพันธ์เห็นว่าการสนับสนุนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ประพันธ์บทเพลงนี้ จะเป็นโอกาสดีที่ผลงานของนักประพันธ์เพลงชาวไทยที่ได้รับการบรรเลงโดยวงดนตรีเซมเบอร์ที่มีชื่อเสียง จะทำให้ผู้ประพันธ์เพลงชาวไทยก้าวสู่ความเป็นเลิศทัดเทียมกับนักประพันธ์เพลงร่วมสมัยชาติอื่นๆ

4. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 4.1 เพื่อร่วมไว้อาลัยการสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
- 4.2 เพื่อสร้างผลงานวรรณกรรมดนตรีเซมเบอร์ชิ้นใหม่
- 4.3 เผยแพร่ผลงานของนักประพันธ์เพลงชาวไทย โดยวงระดับนานาชาติ

5. ผลงานที่เกี่ยวข้อง

5.1 คอนแชร์โต มหาราชชา (Concerto Maharaja) สำหรับระนาดเอก และ วงออร์เคสตรา ความยาว 20 นาที แต่งขึ้นเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ ในปี พ.ศ. 2542 ได้รับการสนับสนุนโดยกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช (พ.ศ. 2543)

5.2 ซิมโฟนีแห่งสกลจักรวาล (Symphony of the Spheres) ความยาว 35 นาที ได้รับการสนับสนุนโดย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช (พ.ศ. 2545)

5.3 ซิมโฟนีแห่งพุทธศักราช 2489 (*Symphony of B.E.2489*) ความยาว 25 นาที ได้รับการสนับสนุนโดย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช (พ.ศ. 2548)

6. ลักษณะของบทประพันธ์เพลง

บทเพลง *จาบัลย์* มีลักษณะเป็นบทเพลงพรรณนาที่บรรยายถึงความโศกเศร้าของพสกนิกรชาวไทยตามความหมายของ “จาบัลย์” ที่แปลว่า ร้องไห้คร่ำครวญ บทประพันธ์ชิ้นนี้มีลักษณะเป็นดนตรีแชมเบอร์ที่ประกอบด้วยไวโอลิน คลาริเน็ต เปียโน และเชลโล ซึ่งเป็นการผสมวงดนตรี โดยได้รับอิทธิพลจากบทเพลง *ควอร์เท็ตฟอริเดอนออฟโทมัส* ของเมสซีเยน *จาบัลย์* ประกอบด้วย ลีลาการบรรเลง 3 กระทบวน ดังต่อไปนี้

1. ช้ามาก (Adagio)
2. เร็ว (Allegro)
3. ช้า (Adagio)

7. หลักฐานทางทฤษฎีที่ต้องนำมาใช้กับบทประพันธ์เพลง

บทเพลง *จาบัลย์* มีกระบวนการประพันธ์ที่อ้างอิงทฤษฎีดุริยางค์สากลทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้

7.1 สังกีตลักษณ์ (Form) ผู้ประพันธ์เพลงได้เลือกใช้สังคีตลักษณ์ในการประพันธ์บทเพลงนี้ได้แก่

กระทบวนที่ 1 จะใช้สังคีตลักษณ์แบบอิสระ (Free form) ที่มีโมทีฟ (Motive) ที่สำคัญเพียงโมทีฟเดียว โมทีฟนี้จะมีลักษณะเด่น คือ เป็นโน้ตที่ประกอบด้วยขั้นคู่สองไมเนอร์ และขั้นคู่สองเมเจอร์ สลับกันไปมา

กระทบวนที่ 2 ใช้สังคีตลักษณ์แบบสามตอน (Ternary form) โดยตอนแรกจะอยู่ในลีลาที่เร็วสลับด้วยตอนที่สองในลีลาที่ช้า ส่วนตอนสุดท้ายจะกลับมาอีกเหมือนกับตอนแรก แต่จะเพิ่มท่อนโคดา (Coda) ที่มีขนาดใหญ่

กระทบวนที่ 3 เป็นสังคีตลักษณ์แบบแปรอิสระ (Free variation form) ที่ผู้ประพันธ์นำเอากระทบวนที่ 1 มาเป็นต้นแบบของการแปร ดังนั้นกระทบวนที่ 1 และกระทบวนที่ 3 จะมีเนื้อหาทางดนตรีที่คล้ายคลึงกัน

7.2 การจัดระบบเสียง (Tonal organization) ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้ระบบการจัดเสียงของบทเพลงนี้ ในแบบไร้กัญแจเสียง (Atonality) อย่างไรก็ตาม เทคนิคของดนตรีแบบอิงกัญแจเสียง (Tonality) ก็ได้นำมาใช้เป็นครั้งคราว เช่น การใช้ออสตินาโต (Ostinato) และการใช้ทริยแอด

7.3 การแปลงทำนอง (Thematic transformation) ผู้ประพันธ์กำหนดให้มีทำนองหลักสำคัญของบทเพลงที่ดำเนินอยู่ในทุกกระทบวน แต่ทำนองนี้จะถูกแปรรูปร่างออกไปให้มีลักษณะเฉพาะ

7.4 การเรียบเรียงเสียงสำหรับวงดนตรี (Orchestration) บทเพลง**จาบัลย์** ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 4 ชิ้น คือ ไวโอลิน คลาริเน็ต เปียโน และเชลโล ถือเป็นการประสมวงที่พิเศษกว่าควอร์เทตอื่นๆ ในวรรณกรรมดนตรีตะวันตก

7.5 เนื้อดนตรี (Texture) ในภาพรวมผู้ประพันธ์เลือกใช้เนื้อดนตรีแบบโฮโมโฟนี (Homophony) เป็นพื้นฐานของการประพันธ์ แต่ก็ได้นำเนื้อดนตรีแบบอื่นมาประยุกต์ใช้ด้วย เช่น เทคนิคการเลียนแบบ (Imitation) และเนื้อดนตรีแบบพอยน์ทิลลิสติก (Pointillistic texture)

8. วิธีการดำเนินงาน

8.1 ขออนุมัติโครงการ

8.2 กำหนดโครงสร้างและสังคีตลักษณะของบทเพลงแต่ละกระบวน

8.3 กำหนดโมทีฟ (Motive) พร้อมกันนำมาพัฒนาตามทฤษฎีการประพันธ์เพลงสากล

8.4 ขยายโมทีฟเป็นประโยคเพลง (Phrase) ประโยคใหญ่ (Period) และการเชื่อมต่อประโยคเพลง

8.5 แปลงทำนองเพื่อไปใช้ในกระบวนที่ 2 และกระบวนที่ 3

8.6 แยกเสียงให้กับเครื่องดนตรีทั้งหมด

8.7 จัดทำโน้ตเพลงฉบับรวมเครื่อง (Full score)

8.8 จัดทำโน้ตเพลงฉบับแยกแนว (Orchestral parts)

8.9 ฝึกซ้อมร่วมกับวง NYNME

8.10 เดินทางไปแสดงคอนเสิร์ตกับวง NYNME

8.11 สรุปและเขียนบทวิเคราะห์เพลงในเชิงทฤษฎีดุริยางค์สากล

8.12 จัดส่งโน้ตเพลงฉบับรวมเครื่อง และโน้ตเพลงฉบับแยกแนวพร้อมรายงานฉบับสมบูรณ์

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 เพื่อร่วมไว้กำลังใจจากการสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

9.2 ทำให้ได้บทเพลงเชมเบอร์ชิ้นใหม่ขึ้นในประเทศไทย และบทวิเคราะห์ที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนวิชาการประพันธ์เพลง และรายวิชาทฤษฎีดนตรีในระดับปริญญาตรี และหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประพันธ์เพลง

9.3 ทำให้ผลงานของนักประพันธ์เพลงไทยได้เผยแพร่ โดยวงดนตรีร่วมสมัยระดับนานาชาติ

9.4 ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้นำ และศูนย์กลางการประพันธ์เพลงร่วมสมัยในประเทศไทย

10. การเผยแพร่

10.1 บทเพลงจาบัลย์ จะได้รับการเผยแพร่โดยวง New York New Music Ensemble (NYNME) ประมาณเดือนกันยายน 2551 ในประเทศไทยวง NYNME จะเผยแพร่เพลงนี้ในกรุงเทพฯ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เชียงใหม่ (ม.พายัพ) และบางแสน (ม.บูรพา)

10.2 บทเพลงนี้จะบันทึกเสียงลงในคอมแพคดิสก์ พร้อมกับโน้ตเพลงฉบับสมบูรณ์และบทวิเคราะห์เพลง เพื่อจัดเผยแพร่ให้กับมหาวิทยาลัย สถาบันหน่วยงานดนตรี ทั้งในและต่างประเทศในโอกาสต่อไป

*วง NYNME มีผลงานในระดับนานาชาติ โดยแสดงคอนเสิร์ตมาแล้วทั่วโลก จึงได้มีการอัดแผ่นเสียงร่วมกับค่ายชั้นนำหลายค่าย นอกจากนั้นแล้วยังได้แสดงผลงานของผู้ประพันธ์เพลงร่วมสมัยที่มีชื่อเสียง ดูเพิ่มเติมได้ที่ www.nymne.com

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	i
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ii
ชื่อผลงานการประพันธ์เพลง	iii
หัวหน้าโครงการ	iii
เหตุผลความสำคัญและประโยชน์ของบทประพันธ์เพลง	iii
วัตถุประสงค์ของโครงการ	iv
ผลงานที่เกี่ยวข้อง	iv
ลักษณะของบทประพันธ์เพลง	v
หลักฐานทางทฤษฎีที่ต้องนำมาใช้กับบทประพันธ์เพลง	v
วิธีดำเนินงาน	vi
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	vii
การเผยแพร่	vii
สารบัญ	viii
อรรถาธิบายผลงานการประพันธ์เพลง “จาบัลย์”	ix
จาบัลย์	
กระบวนที่ 1	1
กระบวนที่ 2	9
กระบวนที่ 3	24